

YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!

Osuuskunta on
moderni tapa
yrittää.

Miksi osuuskunta?

Yhteistoiminta
kannattaa.

Jokainen jäsen
voi vaikuttaa!

**UUSIEN MAHDOLLISUUKSIEN
OSUUSKUNTA** – 16 menestystarinaa

AJAN PYÖRÄ – energiavirtaa näyttämölle

Pyynikin kesäteatterissa säihkyi syksyllä 2010 Lemminkäisen temppeli -tuliteatteri. Tulishowryhmä Flamman ohella mukana olivat lavasteiden valmistaja Tulentekijät, esiintymisasujen ompelija Workshop Odd, mustavalomaalukseen erikoistunut taidepalvelu Piecemakers ja ohjelmatoimisto Mungomedia. Kaikki kuuluvat Ajan Pyörään, tuli- ja valotaiteen erikoisosuuskuntaan.

Ajan Pyörän toiminta alkoi Pispalassa Tampereella vuonna 2005. Osuuskunta on konsernirakenteinen: tekijät toimivat omilla toimialoillaan itsenäisinä yrittäjinä. Henkilöjäseniä on 20, mukana on myös yhdistysmuotoinen tulikollektiivi Flamma, joka hankkii välineitä ja harjoitustiloja. Projekteihin palkataan yhä enemmän ulkopuolisia. Ulkoilmateatterin lisäksi keikkaillaan yksityisten tai yhteisöjen tapahtumissa – pikkujouluista kristillisiin kokouksiin.

– Porukka kasvaa koko ajan. Monelle on tärkeää ottaa oma apuotiminimi osuuskunnan jäsenyyden lisäksi. Vahvuutemme on se, että jo-

kainen toimii erikoisosuuskunta-alueellaan, sanoo tuottaja Nella Brelo.

Erikoisalana tuli

Tulishowryhmä Flamma rikkoo esityksillään perinteisen sirkuksen ja teatterin rajoja. Jopa 50 taiteilijan showt ovat yhdistelmiä tulenpyörityksestä, -tanssista ja -jonglöörauksesta sekä tulisirkuksesta ja -veistoksista. Lisänä voi olla akrobatiaa, puujalkahahmoja tai mustavalossa hohtavia hahmoja ja lavasteita, tanssia, musiikkia ja laulua.

– Tukirahoja emme saa. Liikevaihto tehdään Flamman esityksillä, tulkkipalvelulla ja muiden jäsenten satunnaisilla keikoilla. Liikevaihto on ollut hienoisessa nousussa koko ajan, sanoo Nella Brelo.

Ajan Pyörässä palveluja tarjoavat myös viittomakielen tulkki, valosuunnittelija, muusikko, graafinen suunnittelija sekä muut esiintyjät, lavastajat, käsityöläiset ja silkkipaino Pispalan Basaari.

“Saamme tehdä sitä mitä eniten haluamme. Osuuskunta antaa mahdollisuuden jaotella työt omien tarpeiden mukaan eri elämäntilanteissa, voi vaikka harjoittaa liiketoimintaa opiskelijana.”

Osuuskunta Ajan Pyörä

Pispalanharju 46 A 5, 33250 Tampere
p. 040 742 9996
www.ajanpyora.org

KAPSÄKKI – elävää musiikkiteatteria

Musiikkiteatteri Kapsäkin ohjelmisto Helsingin Vallilassa pursuaa konsertteja, klubi-iltoja ja kabareeta. Joukossa on myös operetteja, vieraileva drag show ja lastenesityksiä.

– Kapsäkissä voi purkaa paineet ja olla oma itsensä. Moni jäsen ansaitsee jokapäiväisen elantonsa suurissa kulttuuriorganisaatioissa ja tekee täällä työtä intohimosta ilmaisuun, sanoo teatterinjohtaja Reetta Ristimäki.

Teatteri työllistää vuosittain noin 150-200 freelanceria määräaikaisiin tuotantoihin. Osuuskunnan 31 jäsentä ovat muusikoita, näyttelijöitä ja muita teatterialan ammattilaisia. Liikevaihto on tänä vuonna noin 300 000 euroa.

– Syntyidea vuonna 2000 oli etsiä taiteilijoille mahdollisuus taiteen tekemiseen niin, että joku muu hoitaa hallinnon, markkinoinnin ja myynnin. Rohkeiden kantaesitysten ansiosta meidät tunnetaan musiikkiteatterin edelläkävijöinä, sanoo Ristimäki.

Täyden palvelun talo

Kapsäkki tarjoaa kaiken asiakastilaisuuden järjestämiseen: tilat, ohjel-

man ja tarjoilun. Tuotoilla tasapainotetaan taloutta, sillä kulttuurialalla esitystulot ovat pieniä.

– Poikkeamme valtavirtapop- ja rockpaikoista. Täällä soivat myös jazz, ooppera ja barokki, ja muusikot hallitsevat soittimensa vuosien taidolla, sanoo Ristimäki.

Kapsäkin esiintyjähuippua edustaa esimerkiksi pianisti Iiro Rantala. Nuoret musikaalitähdet Maria Ylipää ja Anna-Maija Tuokko kuuluvat myös jäsenistöön.

– Emme jaa jäsenille osinkoa, vaan kaikki raha käytetään taidesitysten tuottamiseen. Mikäli osuuskunta lakkautetaan, varat ohjataan yleishyödylliseen käyttötarkoitukseen, sanoo Ristimäki.

Syksyllä 2011 näyttämölle on tulossa kaksi kotimaista kamarioopperaa ja iso koko perheen musiikkiteatteriesitys, joka perustuu Paula Norosen suosittuihin Supermarsu -kirjoihin. Kapsäkkiläiset kiertävät myös ahkerasti ulkomailla. Erityisesti suomalaiselle lastenoopperalle on kysyntää ja sitä tarjotaan viidellä kielellä.

”Osuuskunnan kautta laskuttaminen ja esitysten myyminen kiertueelle oli luontevampaa kuin yhdistyksessä ja riskittömämpää kuin osakeyhtiössä. Osuuskunta on joustava vaihtoehto monimuotoiselle taiteilijayhteisölle.”

Osuuskunta OTS Kapsäkki

Hämeentie 68, 00550 Helsinki
p. 09 260 0907
www.kapsakki.fi

Kuva: Antti Immonen

FORUM BOX – galleria meren äärellä

Forum Box -Tila taiteelle sijaitsee Helsingin Ruoholahdenrannassa, aivan raitiovaunu 6:n päätepysäkin kupeessa. Vahvat betoniseinät suojaavat teokset katumelulta ja meren pärskeiltä.

Avarassa valkoiseksi kalkitussa tilassa tapahtuu kuukausinäyttelyiden lisäksi myös paljon muuta: 11-vuotisen toiminnan aikana on nähty musiikki-, tanssi-, teatteri- ja performanssiesityksiä ja järjestetty erilaisia keskustelu- ja luentotilaisuuksia. Forum Box -osuuskunnan toiminnan taustavoima ovat jäsenet, 48 tunnettua suomalaista taiteilijaa ja kulttuurin toimijaa. Aloitteen taideosuuskunnan perustamisesta teki akateemikko Kain Tapper: haluttiin vapaa, voittoa tavoittelematon toimitila Suomen kulttuurielämän rikastuttamiseksi.

– Menestyksemme salaisuudet ovat hulluus, sitkeys ja hyvä tuuri. Toiminnan jatkaminen on monesti ollut taloudellisesti vaakalaudalla, mutta pelastus on aina tullut esimerkiksi hyvin myyneen näyttelyn tai yllättävän apurahan muodossa, sanoo toiminnanjohtaja Tanja Saarto.

Nuoret esiin

Forum Boxin toiminnasta päättää yhdeksänhenkinen hallitus. Palkkalistalla on toiminnanjohtajan lisäksi kaksi työntekijää. Osuuskunta haluaa tuoda esille ajankohtaisia kotimaisia ja ulkomaisia, sekä tunnettuja että nuoria taiteilijoita. Toimintaa rahoitetaan myös teosvälityksellä ja vuokraamalla näyttelysalia ulkopuolisiin tilaisuuksiin. Toimitilan omistaa Helsingin kaupunki.

– Menestykseen meidän vuonna 2011 vaikuttavat taiteen myynti, yleinen taloustilanne ja esiinpääsy viestimissä. Osuuskunta on yhteisölle turvallinen yritysmuoto, sillä se poistaa taloudellisen riskin jäseniltä, sanoo Saarto.

Taiteilijajäsenet voivat hakea näyttelytilaa ja käyttää hyväkseen osuuskunnan apua käytännön järjestelyissä. Jäsenille tilavuokra on edullisempi ja teosvälitysprovisio pienempi. Monelle taiteilijalle hyvän toiminnan kannattaminen on vahvin syy mukanaoloon.

“Osuuskunta tarjoaa jäsentäiteilijoille enemmän näkyvyyttä kuin yksin toimiminen. Voimme myös nostaa esiin nuoria kykyjä ja uusia näkemyksiä.”

FORUM BOX

Osuuskunta Forum Box

Ruoholahdenranta 3a, 00180 Helsinki
p. 09 685 50080
www.forumbox.fi

OKTAAVI – musiikkiosuuskunta on hyvä työyhteisö

Ruskeanpunaisen 1900-luvun alun talon hirsiseinien takaa kantautuu musiikkia pihanurmikolle. Musiikkikoulu Maija Salon tiloissa on menossa vauvamuskari, yksi suosituimmista oppiaineista. – Herättäme lapsen rakkauden musiikkiin sekä vahvistamme hänen kehitystään luovan ilmaisun avulla. Yhdistämme opetusta kuvataiteeseen, tanssiin ja teatteri-ilmaisuun. Lasten lisäksi meillä on myös teini-ikäisiä ja aikuisia opiskelijoita, sanoo hallituksen puheenjohtaja Annukka Nevalainen.

Oktaavi on toiminut neljä vuotta osuuskuntamuodossa. Jäseniä on kahdeksan, ja kaksi heistä tekee kokopäivätyötä koululla. Kolme on töissä sivutoimisesti, ja muut osuuskunnan jäsenet tukevat musiikkikoulun toimintaa muilla tavoilla.

– Parasta toiminnassa on itsenäisyys ja se, että saamme tehdä meille rakasta työtä. Kun Maija Salo alkoi etsiä jatkajaa koululle eläkkeelle siirtymisen vuoksi, kukaan opettajista ei yksin olisi voinut ottaa yritystä haltuunsa. Osuuskunnassa vastuut ja riskit eivät kasaannu yhdelle henkilölle, sanoo Nevalainen.

Ilmaisia kuorosta musiikkiteatteriin

Tampereen seudulla on paljon musiikkioppilaitoksia. Musiikkiosuuskunta Oktaavi haluaa erottua painottamalla opetuksen monipuolisuutta ja ammattitaitoisuutta. Oppilaaksi pääsee ilman pääsykokeita.

– Talous on välillä tiukilla, sillä liiketoiminnan omistajanvaihdos rahoitettiin yrityslainalla, sanoo Nevalainen.

Oppilaita on tällä hetkellä 250. Musiikkikoululla on toimipisteet myös Pirkkalassa ja Kangasalla.

– Lasten kanssa toimiminen antaa valtavasti energiaa. Markkinointimme toimintaamme lasten kulttuuritapahtumissa ja omilla näytöksillä. Olemme tehneet myös yhteistyötä Pirkanmaan musiikkioppilaitosten ja Pikku Kakkosen lastenohjelmien kanssa, Keväällä 2011 jatkamme lasten musiikkiteatteriproduktiota HIIRI!, joka pohjautuu Tuula Korolaisen lastenrunokirjaan Kuono kohti tähteä, sanoo Nevalainen.

Musiikkikoulu
Maija Salo

Musiikkiosuuskunta Oktaavi
Vernissaraitti 6, 33270 Tampere
p. 03 345 0545
www.musiikkikoulu.net

“Suomessa on vielä harvinaista, että henkilökunta ostaa toimivan yrityksen. Halusimme jatkaa työtä, johon uskomme.”

SOPIVASHOP – muotia luonnon ehdoilla

Kurkistus muotoiluosuuskunta SopivaShopin kivijalkamyymälään Eerikinkadulle kertoo, että kierrätysmateriaaleista ja ekopuuvillasta syntyy ihania vaatteita, asusteita ja koruja. Nuoret muotoilijat Miia Kauppila, Inka Honkanen, Sannamaria Hyttinen, Anna Etula, Mila Moisio ja Kaisa Rissanen myyvät putiikissa itse suunniteltuja ja Suomessa käsitöinä tehtyjä luomuksia. Tuotemerkeillä Green Papaya, Capsule, Hop-lä designs, Muru sekä TAUKO on jo vakiintunut asiakaskunta.

Osuuskunta syntyi vuonna 2009, kun oman myymälän taloudelliset edut houkuttivat naiset yhteen.

– Toimitusjohtajamme Miia Kauppila etsi netissä Green Papaya -kaupalleen yhtiökumppaneita. Hakijoiden joukosta löytyi viisi samanhenkistä naisrytmiä. Meille kertyi viisi toiminimeä ja kuusi tuotemerkkiä, jokaisella jo hyvä brandi ja omia verkostoja, sanoo Hop-lä-designs -merkin suunnittelija Inka Honkanen.

SopivaShopin jäsenet työskentelevät kaupalla vuoropäivinä, joten oman liikkeen hoitaminen ei sido liikaa. Osa suunnittelijoista tekee merkkituotteitaan päätoimisesti, toiset harrastuksena. Työhön suh-

taudutaan tavoitteellisesti, lyhin jäsenyyssika on yksi vuosi.

Tieto kulkee ja brandi kasvaa

SopivaShop perii jäseniltä kuukausimaksua ja tuotemyynnistä pientä palkkiota. Niillä katetaan kaupan kiinteät kulut. Omassa putiikissa myyminen on paljon edullisempaa kuin jälleenmyyjän kautta. Kauppaan otetaan välillä myös muiden suunnittelijoiden tuotteita, ja myyntipalkkiolla rahoitetaan hankintoja.

– Mainostamiseen ei kulu euroja. Saamme näkyvyyttä osallistumalla messuille ja päivittämällä nettisivuamme. Asiakkaat tulevat suoraan kaupalle antamaan palautetta tuotteista ja tekemään tilauksia, sanoo Honkanen.

Sopivalaiset ovat tyytyväisiä kohtuulliseen tuottoon ja hyvään yhteishenkeen. Uniikki- ja piensarjat sekä eettiset ja ekologiset tuotteet kiinnostavat ihmisiä yhä enemmän. Asiakkaat ovat pääosin 15–60-vuotiaita naisia, miesten valikoima on pieni, mutta suosittu.

SOPIVAsHOP

Osuuskunta Sopivashop

Eerikinkatu 15-17, 00100 Helsinki
p. 045 122 7734
www.sopivashop.fi

**“Yhdessä on helpompi verkostoitua
ja pääsemme paremmin esiin.
Kulut jakamalla tuotteiden hinnat
pysyvät edullisina.”**

Kuva: Rami Marjamäki

TAHDONVOIMA – musiikki-ihmisten henkireikä arjesta

Vastavirta-klubi Pispalan valtatiellä on virkistävän uuden musiikin tyysija. Alakerran ravintolassa esiintyvät sähkökitarabändit, Yläkerta-puibissa soi akustinen musiikki.

– Meitä tyypitellään turhan kapeasti punk-paikaksi. Täällä kuulee paljon esimerkiksi jazzia, reggaeta ja ska'ta, sanoo klubia pyörittävän osuuskunta Tahdonvoiman hallituksen puheenjohtaja Panu Kotila.

Klubit ovat auki joka päivä, ja bändejä on vuodessa muhkeat 500-600. Toiminnan tavoitteena on hyvä meininki: päästetään nousevat kyvyt ääneen ja tarjotaan kuultavaa vaativan musiikkimaun omaavalle yleisölle.

– Taloudenpito on rankkaa, tuloja kertyy lähinnä ravintoloiden myynnistä. Vuokra ja palkat ovat suuria menoeriä. Selviytymiskeinoja ovat säästäminen muissa kuluissa, hyvä yhteishenki ja sitoutuminen: työtunteja ei lasketa kellokortin kanssa, sanoo Kotila.

Vuonna 2004 perustettu osuuskunta työllistää viisi ihmistä ja saman verran ekstroja, yksityisjäseniä on seitsemän. Liikevaihto on 500 000 euron paikkeilla. Yritystoiminnan alkeet on opeteltu kantapään

kautta, perustamisaikana käytiin myös osuuskuntayrittäjäkoulutus.

Sosiaalinen media markkinoin

Osuustoiminta sopii Tahdonvoima-aktiiveille siksi, että siinä voi vaikuttaa itse työtehtäviin ja -menetelmiin. Markkinointi hoituu verkossa, klubilla on esimerkiksi oma Facebook-ryhmä. Musiikinharrastajien keskusteluryhmissä välittyy samoin tietoa keikoista ja tapahtumista.

– Koko ajan syntyy jotakin uutta. Julkaisemme kiinnostavien bändien DVD- ja CD-nauhoitteita. Studiossa voi olla mukana klubin miksaaja tai joku muu ammattilainen meiltä, sanoo Kotila.

Osuuskunnan jäsenistä moni on muissa töissä. Tahdonvoima on heille toimintaa, johon voi osallistua oman elämäntilanteen mukaan.

– On mahtavaa tehdä töitä porukassa, jossa suurin osa on myös kavereita. Kun tuntee ihmisiä, saa usein myös esiintyjää edullisemmin, sanoo Kotila.

Tahdonvoima Osk

Pispalanvaltatie 113, 33270 Tampere
p. 044 517 1078
www.vastavirta.net

**“Ihmiset innostuvat helposti mukaan.
Tämä on erilainen tapa tehdä töitä,
itsensä toteuttamista ja vapautta.”**

Kuva: Mika Vuorio/Satakunnan Kanssa

NIITYVILLA – ihmisläheistä työtä lämmöllä

Pienkoti NiittyVilla sijaitsee Porin Pietniemessä noin kymmenen minuutin ajomatkan päässä keskustasta. Luonnonkauniiseen rinteeseen 1950-luvulla rakennettu omakotitalo on uudistettu mielenterveyskuntoutujien palveluasunnoksi. Osuuskunta NiittyVillan seitsemästä jäsenestä viisi työskentelee pienkodilla, muita työntekijöitä on neljä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavaan NiittyVillaan kuuluu sairaanhoitajia, terveydenhoitajia, sosiaalikasvattajia, suurta-lousesimies-lähihoitajia ja hieroja. Yhteistä taivalta on takana vuodesta 1998, ja joukko on tyytyväinen omatoimiseen mutta yhteisölliseen yrittäjyyteen.

– Toiminta-ajatuksena on pitää jäsenjoukko pienenä ja tiiviinä. Osuuskunnan perustamiseen kannusti moni etu: työttömyys- ja eläketurva säilyivät ja yritys saatiin alkuun melko pienellä pääomalla. Pystyimme myös luomaan erilaisia toimipisteitä, joissa voi itsenäisesti tehdä oman alansa työtä, sanoo pienkoti Niittyvillan vastaava hoitaja Mari Sandberg.

Avopalvelujen kysyntä kasvussa

Laajenemismahdollisuuksia olisi varsinkin avopalvelupuolella, sillä kunnat alkavat yhä enemmän ostaa palveluja yksityisiltä. Pienkoti NiittyVillassa keskitytään toistaiseksi toimimaan olemassa olevissa tiloissa ja kehittämään palveluja. Toiminnan käynnistämiseen otetut pankki- ja Keran naislaina on nyt maksettu takaisin. Liikevaihto on noin 550 000 euroa.

Kotisairaanhoito kiertää asiakkaiden luona, hierojalla on oma toimipiste.

– Pidämme yhteyttä toisiimme virkistysilloilla ja osuuskunnan koukuksilla. Meistä on tärkeää, että kaikki ovat mukana aktiivisina työntekijöinä. Samanhenkisten ihmisten kanssa on hyvä tehdä töitä, sanoo Sandberg.

Pienkodissa asiakkaat saavat oman hoitajan, ja jokaiselle suunnitellaan oma päivä- ja viikko-ohjelma.

– Kunnioitamme asiakkaiden ja heidän omaistensa tapoja, toiveita ja mielipiteitä. Annamme arvoa myös jokaiselle työyhteisöömme kuuluvalla, sanoo Sandberg.

Pienkoti Niittyvilla

Vanha Raumantie 362, 28600 Pori
p. 050 365 8025
www.niittyvilla.fi

**“Teemme sosiaali- ja terveysalan
työtä yhdessä ja yhteisin periaattein.
Jokainen on täysillä mukana.”**

SALLAN POROPUISTO

– Lapin lumoa etelän vieraille

Saavumme kauneimpaan ruska-aikaan Sallatunturin kupeelle, Sallan Osuuskunta Jotosen maille. Ensiksi katse tavoittaa ison pääarakennuksen, kauempana puistoalueella näkyy suippokattoisten kotien ja kämppien kylä.

– Täällä tapahtuu vuoden ympäri: kesällä teemme eräretkiä patikoiden, kanootilla ja kirkkoveneellä. Talvella voi kokeilla poro- ja koiravaljakkoajoa, moottorikelkkailua, lumikengillä kävelyä, hiihtämistä tai pilkkimistä, sanoo emäntä Tarja Mattila.

Päärakennuksessa on kahvilan ja matkamuistomyymälän lisäksi 130-paikkainen auditorio ja näyttelytilat, joissa voi tutustua Sallan maaperään, kasvistoon ja eläimiin. Lapin antimista voi nauttia myös Tähtitaivas-kodassa, jonne mahtuu kerralla 60 vierasta.

– Toimintamme perustuu paikallisuuteen: Lapin luontoon ja ihmisiin. Meillä on tarjolla kaksisataa hehtaaria kaunista maisemaa, sekä mielen- ja luonnonrauhaa, sanoo Mattila.

Yli 500 000 euron liikevaihto on pysynyt kohtuullisen tasaisena kymmenisen vuotta. 90 prosenttia tuloista tulee ulkomaisilta asiakkailta, joten matkailuun vaikuttavat maailman kriisit tuntuvat heti myös Sallassa. Osuuskuntamuoto ei kasaa talouden riskejä jäsenille.

Työtä itselle ja kumppaneille

Osuuskunta Jotos perustettiin vuonna 1996. Toimintaa käynnistävissä joukossa oli muun muassa kirjanpitäjä, eräopas, kokki, poromiehiä, koiravaljakkoharrastajia ja metsureita. Moni oli menettänyt työpaikkansa laman vuoksi.

– Meillä oli vaihtoehtoina pois muutto tai yrityksen perustaminen. Osuuskunta yrityksenä oli kummajainen tuohon aikaan. Selvitimme säännöt ja vastuut tarkasti, sanoo Mattila.

Sallan kunnalta vuokrattiin tyhjänä seissyt Poropuisto, johon alettiin suunnitella ohjelmapalveluja.

– Opetimme toinen toisiamme, kukin jakoi omaa osaamistaan. Verkostoiduimme naapuriyritysten kanssa, löysimme myyntikanavia ja asiakkaita, sanoo Mattila.

Paras voimavara on yhteistyö. Jäseniä on tällä hetkellä kolmetoista. Osuuskunta työllistää toimitusjohtajan kokoaikaisesti ja kahdeksan muuta jäsentä osan vuodesta. Alihankintayrityksissä palveluita tuottaa viisi henkilöä.

“Viemme ryhdikkäästi mutta nöyrinä yritystämme eteenpäin. Olemme itellä hommissa eikä vieraalla, ja se kuulemma myös näkyy postitiivistä.”

Sallan osuuskunta Jotos, Sallan poropuisto
Hautajärventie 111, 98900 Salla
p. 016 837 771
www.sallareindeerpark.fi

Kuvat Ari Talusén, Timo Turunen, Ana Mitrunen ja Tatu Junni.

LILITH – rockia, runoja ja rakkautta ilmaisuun

Kun rock-muusikko A.W. Yrjänä hyörii Neloskanavan Sokkokokissa, myös osuuskunta Lilith on parrasvaloissa. Toimitusjohtajan esiintymisestä uutisoidaan netissä.

– Lilith perustettiin vuonna 1996. Halusimme tuottaa esityksemme itse, säästää toimintakuluja ja saada jokaiselle kunnollisen korvauksen työstä, sanoo kehitysjohtaja Kikke Heikkinen.

Osuuskuntamuotoinen yritys sopi tarkoitukseen erinomaisesti. Moni Lilithin yhdeksästä perustajajäsenestä oli moniosaajia, joten toimialaksi määriteltiin koko kulttuurituotannon kenttä. Nyt lähes sata-

“Kun perustimme osuuskunnan, oli tärkeää, ettemme menettäneet oikeutta hakea työttömyysturvaa. Toinen etu oli se, että pieni alkupääoma riitti. Kolmanneksi meitä viehättivät osuustoiminnan periaatteet: tasa-arvoisuus, demokratia ja joustavuus.”

Osuuskunta Lilith

Porvoonkatu 5-7 E, 00510 Helsinki
p. 040 070 4099
www.lilith.fi

henkiseen jäsenistöön kuuluu musiikintekijöiden, tuottajien, kirjailijoiden ja toimittajien lisäksi graafisia suunnittelijoita, valokuvaajia, ohjaajia, näyttelijöitä, kuvittajia, lavastajia ja äänisuunnittelijoita. Liiketaikina on noussut yli 600 000 euron ja kuukausittain työllistetään 15–30 henkilöä.

Yrittäjäminuus esiin

Lilithiä luotsaavat seitsenhenkisen hallituksen, toimitusjohtaja Yrjänän ja kehitysjohtaja Heikkisen lisäksi talousjohtaja Tiina Räisänen ja nettimestari Timo Turunen.

– Taloudenhoitomallimme olisi jo tuotteistettavissa. Työmetodit ja töiden priorisointi ovat kovassa muutospaineessa taloustaantumman vuoksi. Näen tulevaisuudessa myös jäsenten yrittäjäminuuden vahvistamisen tarvetta, sanoo Heikkinen.

Näistä Lilith tunnetaan:

A.W.Yrjänä, Jarkko Martikainen, Mariska Rahikainen, Maritta Kuula, Kauko Röyhkä, CMX:n videot ja oheistuotteet, Varjoeuroviisut, RockRunoRomaani-kiertue, Poetry Peep Show®, Homoseksuaalisuus tieteen näkökulmasta-kirja, Pieniä ihmeitä -vauvateatteri, Lastenteatteri Hippiäinen ja sarjakuva-albumi Herra Ylpön perse. Jäseniä on mukana lukuisissa tv- sarjoissa ja elokuvissa.

Kuvat Leila Oksa

ESPOON ELECTROS

– tekniikan taitajia vuokrattavana

Osuuskunta Espoon Electros vuokraa ammattityövoimaa tilapäiseen tarpeeseen sekä tarjoaa rekrytointipalvelua. Työvoimavälityksestä löytyy vuosittain satoja osajia elektroniikka-, muovi-, sähkö- ja metallialan tehtäviin. Yrityksellä on toimipiste myös Salossa ja laajentumishalut uusille toimialoille ovat kovat. Liikevaihto liikkuu suhdanteiden mukaan 2-8 miljoonan euron välillä. Aktiivinen ja ketterä työnantaja selviytyy kaikissa olosuhteissa.

– Monipuolisuus nostaa tuottoa. Osa työntekijöistämme on päteviä monella alalla, joten voimme tarjota heille töitä lähes milloin tahansa. Työnantajat eivät joudu kilpailemaan osajista, sillä toimialojen ruuhkahuiput osuvat eri aikoihin, sanoo toimitusjohtaja Ilkka Salmenkivi.

Osuuskunnan toiminta alkoi vuonna 1997, kun perustajajäsenet tapasivat Helsingin työvoimapiirin työtöri-tapahtumassa.

– Minä ja kolme muuta kollegaani olimme etsimässä lisää henkilökuntaa silloisten työnantajayritystemme teollisuustuotantoon.

Syntyi ajatus yhteisestä työvoimavälitysyhteisöstä. Muutaman kuukauden kuluttua hanke toteutui yhteisöyrittäjyysprojektina, kertoo Salmenkivi.

1000 nimeä pankissa

Espon Electros -osuuskunnalla on seitsemän henkilö- ja neljä yritysjäsentä. Toimistolla työskentelee kuusi ihmistä. Kiirettä riittää, mutta tekemisestä paistaa tyytyväisyys itsenäisyydestä. Rekrytointiin kuluu paljon aikaa, sillä työvoimaa tarvitaan enemmän kuin omasta jäsenistöstä löytyy.

– Etsimme ja koulutamme uusia osajia yhteistyössä työvoima- ja elinkeinotoimistojen kanssa. Vuosittain osa vuokratyösuhteista muuttuu pysyviksi, mutta meillä on jatkuvasti yli 1000 henkilön ydinjoukko rekisterissä, sanoo Salmenkivi.

Electros tunnetaan reiluna ja luotettavana työnantajana, joka on järjestäytynyt EK:n Henkilöstöpalveluyritysten Liittoon.

” Henkilöomisteinen työvoimavuokraus sitouttaa ja innostaa kaikkia mukana olijoita. Parhaita puolia ovat itsenäisyys ja monipuolisuus. ”

Espon Electros osuuskunta

Silmupolku 1, 00380 Helsinki

p. 09 342 2611

www.electros.fi

**SUURESSA OSUUSKUNNASSA ON JOUKKOVOIMAA, JA TÖITÄ LÖYTYY
MYÖS NUORILLE JA ELÄKELÄISILLE.**

KAINUUN KANERVA

– arjen palveluja 65 jäsenen voimin

Kainuun Kanerva on 1995 perustettu siivous-, hoiva-, rakennus-, hyvinvointi- ja koulutuspalveluihin erikoistunut monialaosuuskunta. Kanerva tunnetaan vahvana yhteisönä, jossa on turvallista tehdä töitä. Jäseninä ovat myös SAK:n Kainuun ammatillinen paikallisjärjestö ja Metallin Kajaanin paikallisyhdistys.

– Maksamme vuosittain palkkaa noin 70 henkilölle, heistä 21 on omia jäseniä. Palkkalistoilla on myös nuoria ja eläkeläisiä. Meidän kauttamme löytyy joustava tapa tehdä töitä erilaisissa elämäntilanteissa, sanoo toimitusjohtaja Pekka Ovaska.

Kainuun Kanervan kautta voi työllistää itsensä monenlaisiin tehtäviin helpommin ja tuottavammin kuin yksin yrittämällä - lumenluonnista naurujoogan ohjaukseen.

– Meillä on hyvät suhteet paikallisiin toimijoihin ja tehokas markkinointi. Prosessimme toimivat ja kustannusrakenteemme on terveellä pohjalla, sanoo Ovaska.

Osuuskunnan liikevaihto on 930 000 euroa. Tase on vahva: pitkäaikaista vierasta pääomaa ei ole lainkaan. Luottokelpoisuudeltaan Kainuun Kanerva kuuluu Suomen vahvimpiin yrityksiin. Toimistot sijaitsevat Kajaanissa ja Sotkamossa.

Parhaat käytännöt peliin

Työntekijöiden innostusta ylläpitävät sekä hyvät työsuhte-edut että työkaverit, joiden kanssa voi vaihtaa kokemuksia ja ideoita. Hintataso pyritään pitämään kohtuullisena, työt tehdään nopeasti ja toimintajärjestelmän laatusertifointi on työn alla.

– Sisäisen yrittäjyyden vaaliminen ja joustavaksi hiottu toimintamalli luovat positiivista työskentelyilmapiiriä. Demokraattisuus näkyy myös siinä, että hallitus koostuu työntekijöistä. Meillä työnjohtoporras ei ole vahvasti esillä, eli työntekijät vastaavat itse tekemästään työn laadusta ja asiakkaan tyytyväisyydestä, sanoo Ovaska.

kanerva

Osuuskunta Kainuun Kanerva

Kasarminkatu 5-7 C 28, 87100 Kajaani
p. 050 343 9254
www.kainuun-kanerva.fi

“Parasta on hyvä yhteishenki, joustavuus työn tekemisessä ja ammattitaito. Kuulumme taseen puolesta Suomen vahvimpiin yrityksiin.”

OPISELIJASTA YRITTÄJÄKSI

Osuustoimintaa sovelletaan yrittäjyyskasvatukseen eri puolilla Suomea sekä ammattikouluissa että korkeasteen oppilaitoksissa. Yhteisessä yrityksessä toimiminen antaa opiskelijalle paljon käytännön valmiuksia.

TAITOKATU

– osuuskuntia Pirkanmaan ammattioppilaitoksissa

Pirkanmaan ammattiopiston luokan seinällä lukee nimet Taitavat Taitajat, Men at Work, Tekevät kädet ja Arteklaani. Uusia rokkibändejä? Ei, vaan Taitokatu-yrittäjyys Hankkeeseen kuuluvia opiskelijoiden perustamia osuuskuntia Virroilla, Lempäälässä ja Kangasalla.

Meneillään on kolmivuotisen Taitokatu-projektin viimeinen vuosi, ja työtä tehdään noin 30 opettajan ja 60 opiskelijan voimin. Omista ideoista syntyneet osuuskunnat ovat solmineet verkostoja sekä asiakkaisiin että yrityskumppaneihin.

– Talous pyörii omilla tuloilla, koulun tilat ja koneet ovat käytävissä. Matematiikan tunnilla voimme tehdä kirjanpitoa tai laskutaa, äidinkielen tunnilla kirjoitetaan tarjouksia, sanoo projektikoordinaattori Sami Hasila.

Osuuskunnissa työskentelevät datanomit ja merkonomit, käsityöläiset sekä ravintola-, rakennus- ja elektroniikka-alan osaajat.

TAITOKATU
Malka menestykseen

Taitokatu
Pirkanmaan ammattioppilaitos
Koivistontie 31, 33820 Tampere
p. 050 441 8819
www.pao.fi/taitokatu

TIIMIAKATEMIA

– Jyväskylän ammattikorkeakoulun osuuskunnilla on kumppaneita ympäri Eurooppaa

Mainostoimisto, henkilöstövalmennusyritys tai tapahtumajärjestäjä – Jyväskylässä sekä uudet että jo toimivat yrittäjät voivat hioa liikeideoitaan. Joka syksy uudet opiskelijat perustavat kolme osuuskuntaa 3,5 vuoden opiskeluajaksi. Verkostoon kuuluu kumppaneita Bilbaossa, Pariisissa, Strassbourgissa Angersissa, Amsterdamissa, Harlemissa ja Lontoossa.

– Jokaisella tiimiyrityksellä on oma valmentaja. Yhteensä mukana on 200 opiskelijaa ja 12 osuuskuntaa, sanoo tiimivalmentaja Johannes Partanen.

Osuuskuntien talous liikkuu 100 000–300 000 euron paikkeilla. Vuonna 2009 kaikkien osuuskuntien yhteenlaskettu liikevaihto oli 1,5 miljoonaa euroa.

Opiskelu koostuu treeneistä, kirjojen lukemisesta ja asiakasprojekteista. 36 prosenttia tiimiakatemiaalaisista perustaa oman yrityksen valmistuttuaan. 85 prosenttia valmistuneista saa heti töitä.

TUTUSTU ERILAIISIIN OPPILAITOSOSUUSKUNTIIN

<http://www.haaga-helia.fi/fi/koulutus/yrittajyys/osuuskuntayrittajyys>
http://www.loikky.fi/osuuskunta_puupakka
<http://www.turkuamk.fi/yrittajyys>
<http://www.proakatemia.fi/>
<http://www.tiimiakatemia.fi/>
<http://www.taidosto.fi/>
<http://www.peda.net/veraja/muurame/lukio/toiminta/kisalli>
<http://www.pao.fi/taitokatu/>
<http://www.mamk.fi/oodi>
<http://intotalo.com>

Tiimiakatemia
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Piippukatu 3, 40100 Jyväskylä
p. 0400 642 466
www.tiimiakatemia.fi

KILON OSUUS-AUTO

– kuljetuksia kumipyörillä

SOK:n keskusvaraston autonkuljettajat perustivat oman kuljetusalan yrityksen, Kilon Osuus-Auton vuonna 1987. Yhteistyö vanhan työnantajan SOK:n kanssa vaikutti myös siihen, että yhtiömuodoksi valittiin osuuskunta.

Kilon Osuus-Auton liikevaihto vuonna 2009 oli noin kuusi miljoonaa euroa. Suunnitelmiin kuulunut kasvu on toteutunut mallikkaasti: vuodesta 2003 liikevaihto on tuplaantunut. Vuodelle 2010 siihen odotellaan 5–10 prosentin nousua.

– Olemme pystyneet viime vuosina maksamaan osuuspääoman korkoa kaikille 28 jäsenellemme. Taloudellisessa mielessä jäsenyys on ylivoimainen, sijoitetulle pääomalle saa hyvän vuosituoton. Tämä johtuu tosin suhteellisen pienestä osuusmaksusta, ei niinkään liiketoiminnan poikkeuksellisesta kannattavuudesta, sanoo toimitusjohtaja Ari Savisalo.

Omistajat ovat työsuhteessa osuuskuntaan samoin kuin rengitkin. Työntekijöitä on yhteensä 80 henkilöä.

Kilon Osuus-Auto

Sierakiventie 5, 02780 Espoo
p. 010 836 7000
www.koa.fi

– Meillä osuuskunnan jäsenyys toimii vahvasti sitouttamiskeinona. Ajatus on kuitenkin pitää jäsenien määrä rajallisena. Tulevaisuudessa tulee olemaan ammattitaitoisista kuljettajista huutava pula, siksi on mielekästä tarjota kunnon tekijöille mahdollisuus omistaa työpaikastaan palanen, sanoo Savisalo.

Kylmät ja kuumat perille

Kilon Osuus-Auto hoitaa ammattitaitoisesti ja luotettavasti jakelu-, elintarvike-, kylmä- ja pakastekuljetukset. Menestyksen salaisuus on ollut S-ryhmän yhteistyö, jonka myötä on myös seurattu elintarvikelogistiikan kehitystä. Asiakkaita on löytynyt myös muista elintarvikealan yhtiöistä.

– Aikataulumme pitävät ja kuljettajamme ovat ystävällisiä ja asiakaspalveluhenkisiä. Tarjoamme joustavia tilaus- ja sopimuskuljetuksia ympäri Suomea, sanoo Savisalo.

ELONVIRTA

– hyvinvointia koteihin ja yrityksiin

Osuuskunta Elonvirran kahdeksan perustajajäsentä kokoontuivat vuonna 2008 pohtimaan, miten Kiteen seudun pieniin kuntiin voisi kannattavasti tuottaa luontaishoitoja, koti- ja sijaispalveluja ja sekä työnohjausta ja työhyvinvoinnin palveluja. Yhteinen markkinointi ja palvelupakettien kokoaminen tuntuivat hyvältä ratkaisulta. Ammat-tiosaaminen oli jo kunnossa, tarvittiin enää yrittäjäkoulutus.

– Kiteellä yrittäjäkoulun penkillä idea jalostui ja laadimme perusteellisen liiketoimintasuunnitelman. Osuuskunnasta löytyi meille sopivat arvot, ja yrittäjäksi ryhtyminen tuntui turvalliselta. Joukkomme laajeni 34 jäseneseen, kertoo hallituksen puheenjohtaja Jaana Kähkönen.

Hyvinvointiosuuskunta Elonvirta

Keisarinkuja 1, 82500 Kitee
p. 0440 455 250
www.elonvirta.fi

Kolme tiimiä

Osuuskunnalla on kolme tiimiä: Luontaishoito, Arjen apu ja Työhyvinvointi. Ne toimivat yhdessä, jotta jäsenet pääsevät tarjoamaan osaamistaan mahdollisimman laajalti ja palvelupaketteja voidaan räätälöidä asiakkaiden mukaan.

Yritysmuodossa palvelujen markkinointi, suunnittelu ja tuottaminen asiakkaille on helpompaa. Yhteistyötä tehdään myös

verkostoissa, esimerkiksi matkailuyritysten ja kuntien sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Osuuskunnan käytössä on hoitotilat Kiteen Keisarinkujalla ja niiden vuokrauksesta saadaan lisätuloja.

– Tulos paranee, kun kiinteille kuluille on useampi maksaja. Toimisto hoitaa ajanvaraukset ja paperirutiinit, ja myös työttömyysturva ja eläke-edut säilyvät. Voimme palvella ryhmiä, koska osuuskunnasta löytyy useita ammattilaisia kerralla, sanoo Kähkönen.

Kouluttautuminen on iso investointi, joten siihen etsitään kumppaneita erilaisista hankkeista. Lama ei ole nakertanut palvelujen kysyntää, joten Elonvirrassa luotetaan kasvun jatkuvan.

TIMJAMI – luomuherkkuja kouluun ja kahvilaan

Muotialan kaupunginosassa Rudolf Steiner -koululla syödään joka arkipäivä lähes 600 luomuraaka-aineista valmistettua lounasta. Ruuan valmistaa osuuskunta Timjami, jonka palveluksessa on seitsemän vakinaista työntekijää. Jäseniä on lähes 40: koulun henkilökuntaa, oppilaiden vanhempia ja työntekijöitä.

– Kannattaa rohkeasti luoda itse palvelu, jos sitä ei ole muuten saatavilla. Olemme toimineet jo kolme vuotta ja ravintolan taso ja suosio ovat kasvaneet koko ajan, sanoo emäntä Merja Jokiniemi.

Matalan organisaation ansiosta Timjamin on helppo tehdä yhteistyötä sekä koulun että ympäristön asukkaiden kanssa. Koulun tiloissa toimiminen tuo säästöjä ja vastavuoroisesti oppilaat voivat harjoitella Timjamin kahvilassa rahankäyttöä tai vierailla tutustumassa keittiöön. Lounaalle voi poiketa jokainen ohikulkija. Lisäksi juhlasalissa on tilaa 300 hengelle juhlaan tai kokoukseen.

– Parasta osuuskunnassamme on se, että vaikka olemme osa kou-

luhteisöä, saamme itse päättää asioistamme yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Olemme luoneet uudenlaisen kouluruokailuvaihtoehdon, jota todella tarvittiin, sanoo Jokiniemi.

60 maitoliträn puuro

Lounas on vähintään 50-prosenttisesti valmistettu luomuraaka-aineista, joten Timjami on luokitettu ammattikeittiöiden Portaat Luomuun -ohjelmassa ylimmälle tasolle. Lasten suosikkiin spelt-manapuuroon kuluu 60 litraa maitoa ja 25 kiloa ryynejä. Suurina erinä hankintahinnat saadaan kohtuullisiksi.

– Yhteistyö vanhempien kanssa on oleellinen osa arkea. Heiltä saamme hyviä vinkkejä tavarantoimittajista, ja vanhempia on mukana osuuskunnan hallituksessa ja yhteistyötä kehittävässä työryhmässä.

Timjamin malli soveltuu esimerkiksi päivä- tai vanhainkotien ja työpaikkojen ravintoloihin sekä muille palvelualueille.

Osuuskunta Tampereen Timjami
Muotialantie 79-81, 33800 Tampere
p. 03 3141 6121
www.tampereentimjami.com

“Olemme hyvin sitoutuneita, sillä onnistumiseen tarvitaan jokaista. Matala organisaatio ja vaikuttamismahdollisuudet tekevät juuri tästä yritysmuodosta käyttökelpoisen moneen ideaan.”

TULEVAISUUDEN VALINTA

Pienosuustoiminta on ihmisläheistä, tehokasta ja arvoperusteista liiketoimintaa. Osuuskunnissa työskentelee 900 miljoonaa ihmistä ympäri maailmaa. Vain YK on organisaationa suurempi. Jäsenet jakavat yhdessä tasa-arvon, yrittäjyyden ja ahkeruuden periaatteet.

Toiminnan aloittamiseen tarvitaan irtiotto vanhasta ja rohkea päätös, että halutaan yrittää yhdessä. Tulevaisuus näyttää lupaavalta. Pienosuuskunnilla on luonnostaan markkinoilla tarvittavat valtiot: asiakaslähtöisyys, tietopääoma ja verkostoitumistaito.

Osuuskunnan jäsenet tuottavat palveluja ihmisinä toisille ihmisille: ollaan lähellä asiakasta ja tunnetaan arjen tarpeet. Tieto ja osaaminen ovat arvokasta pääomaa, joka on kertynyt opiskelun ja aikaisempien työsuhteiden myötä. Sitä on kevyempi hallinnoida kuin pääomavaltaisen yhtiön eurovirtoja. Osuuskunta on yhteistyöelin, joten verkostoituminen on luonnollinen toimintamalli.

Näillä voimavaroilla yrittäminen on kannattavaa, innostavaa ja palkitsevaa jokaisena työpäivänä.

Kari Neilimo

Vuorineuvos, taloustieteiden tohtori,
SOK:n pääjohtaja 2002-2007

SUOMALAISET OVAT MAAILMAN OSUUSTOIMINNALLISIN KANSA

- Suomessa toimii noin 4000 osuustoiminnallista yritystä ja niissä on yli seitsemän miljoonaa jäsentä.
- Osuuskuntien jäseniä on eniten maailmassa suhteessa väkilukuun tai bruttokansantuotteeseen.
- Vuonna 2007 aikuisista 84 prosenttia kuului ainakin yhteen osuuskuntaan.
- Tämän esitteen pienosuuskunnissa on lähes 550 jäsentä.
- Joka vuosi perustetaan 200 uutta pienosuuskuntaa ja kiinnostus osuustoiminnallista yrittäjyyttä kohtaan kasvaa vahvasti.

YHDESSÄ YRITTÄMÄÄN

Kiinnostuitko? Ota yhteyttä alueesi yritysneuvojaan ja selvitä, mitä osuustoiminnallinen yrittäjyys voi tarjota sinulle. Lähimmän neuvojan sekä lisätietoja löydät:

www.yhteistoiminta.fi

Yhdessä yrittämään! – hanketta toteuttavat työ- ja elinkeinoministeriö, Tampereen Seudun Osuustoimintakeskus ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti.